

MLADI IN ODNOSI MED LJUDMI

Kazalo:

POVZETEK:	2
RAZLAGA POJMOV:.....	2
OPREDELITEV PROBLEMA NALOGE:.....	3
TEORETIČNI UVOD:	4
ČLOVEKOVE PRAVICE:.....	4
UVOD V RASIZEM IN NACIONALIZEM:.....	6
ZGODOVINA RASIZMA IN NACIONALIZMA:.....	7
POJEM RASIZMA IN RASNE DISKRIMINACIJE:.....	8
<i>Rase:</i>	8
1. <i>Evropska bela ali kavkazijska velika rasa oz. rod.</i>	8
2. <i>Negridna ali črnska velika rasa oz. rod.</i>	8
3. <i>Mognolidna ali rumena velika rasa oz. rod.</i>	9
RASIZEM IN NJEGOVE KOMPONENTE:.....	10
VSAKDANJOST RASIZMOV:.....	11
ALI SE DA REŠITI RASIZMA:.....	12
DVE OSEBI, KI STA PRIPOMOGLI K IZBOLJŠANJU PROBLEMATIKE RASIZMA:.....	13
POJAV RAZLIČNIH DRUŠTEV KI ZAGOVARJAJO TEZO, DA SO NEKATERI LJUDJE MANJ VREDNI:.....	15
RASNI ZLOČINI:.....	16
PREDSODKI IN STEREOTIPI:.....	16
EMPIRIČNI DEL:	18
HIPOTEZE:.....	18
METODA:.....	19
REZULTATI IN INTERPRETACIJA:.....	20
<i>Hipoteza: Veliko nestrpnosti do tujcev ali pripadnikov drugih narodov je zaradi odmevnih škandalov v medijih.</i>	21
<i>Hipoteza: Večina mladih ima dobre izkušnje z pripadniki drugega naroda.</i>	24
<i>Hipoteza: Mladi vedo veliko o rasizmu in nacionalizmu.</i>	25
<i>Hipoteza: V Sloveniji se rasni predsodki umikajo predsodkom do homoseksualcev in HIV bolnikov.</i>	28
SKLEP:	30
PRILOGE:	31
SLIKE:.....	34

POVZETEK:

Razlaga pojmov:

- **Rasizem:** rasizem -zma m (i) miselnost ali ravnanje, ki temelji na rasnem razlikovanju, zlasti glede na družbeno vrednost, pravice: obsojati rasizem; boj proti rasizmu
- **Nacionalizem:** izraz je uvedel J.G von Herder v drugi polovici 18 stoletja. Prvotno je ta izraz označeval nacionalno zavest, kot enotnost nacionalne volje in ponosa bodisi pripravnikov naroda, ki se je že konstituiral kot nacija ali pa se za to zavzema. Nacionalizem je v tem smislu narodna zavest povezana z uveljavljanjem pravic in potreb naroda. (Leksikon Cankarjeve založbe, tretja izdaja, str. 680)
- **Etnocentrizem** [gr. ethnos »ljudstvo«] pa po drugi strani pomeni prepričanje o kulturni večvrednosti, superiornosti lastne etnične skupine, ki se kaže v izraziti etnični zavesti in v podcenjevanju ter zaničevanju drugih etničnih skupin
- **Ksenofobija**[gr.] dobesedno to pomeni strah pred tujci. Ta beseda se uporablja večinoma v pomenu: sovraštvo, odpor do tujcev. (leksikon Cankarjeve založbe, tretja izdaja, stran 549)
- **Fašizem:** skupen izraz za nacionalistična in totalitaristična gibanja, ideologije ali politične sisteme od konca 1 svetovne vojne naprej. Kot ideologijo fašizma označujejo skrajni nacionalizem, antikomunizem, rasizem .....
- **Nacija:** narod, posebna skupnost, nastala na podlagi družbene delitve dela v času kapitalizma, na strnjem ozemlju in v okviru skupnega jezika ter bližnje etnične ter kulturne sorodnosti sploh.
- **Nacizem:** nacionalistični socializem; pretirano poudarjanje pomena lastnega naroda, ker se lahko v povezavi s šovinizmom izrodi v agresivnost do drugih.
- **Rasna diskriminacija:** oblika rasizma: zanikanje ali omejevanje političnih, gospodarskih, državljanskih oziroma pravic pripadnikov kake rase (npr. črncev).

Opredelitev problema naloge:

Za seminarsko nalogo sem se odločil ker menim, da je o tej temi veliko premalo povedanega. To je še vedno nekakšna tabu tema. Odnosi med ljudmi ne bi smeli biti odvisni od barve kože in vere. Kaj v resnici mladi mislijo o rasizmu in nacionalizmu? Kaj na splošno ljudje mislijo o rasizmu in nacionalizmu? Kaj je rasizem? Vsa ta vprašanja so se mi pojavljala, ko sem se pripravljaj na seminarsko nalogo. Zanimivo se mi zdi, da se o taki pomembni stvari skoraj ne pogovarjamo. Vsi vemo da obstaja, vsi smo jo že kdaj čutili, če ne pri sebi pa pri drugih. Pa vendar, kakor da predsodki glede barve in vere ne obstajajo. Tudi kar se tiče literature je ne najdeš tako hitro. V tej stvari je malo napisanega in še manj povedanega. Še posebej me zanima odnos mladih do te teme. Ali se z leti spreminja? Jih ta tema sploh zanima?

TEORETIČNI UVOD:

Človekove pravice:

1. člen

Vsi ljudje se rodijo svobodni in imajo enako dostojanstvo in enake pravice. Obdarjeni so z razumom in vestjo in bi morali ravnati drug z drugim kakor bratje.

2. člen

Vsakdo je upravičen do uživanja vseh pravic in svoboščin, ki so razglašene s to Deklaracijo, ne glede na raso, barvo kože, spol, jezik, vero, politično ali drugo prepričanje, narodno ali socialno pripadnost, premoženje, rojstvo ali kakršnokoli drugo okoliščino.

Nadalje ni dopustno nikakršno razlikovanje glede na politično ali pravno ureditev ali mednarodni položaj dežele ali ozemlja, ki mu kdo pripada, pa naj bo to ozemlje neodvisno, pod skrbništvom, nesamoupravno ali kakorkoli omejeno v svoji suverenosti.

3. člen

Vsakdo ima pravico do življenja, do prostosti in do osebne varnosti.

6. člen

Vsakdo ima povsod pravico do priznanja pravne sposobnosti.

7. člen

Vsi so enaki pred zakonom, vsi, brez diskriminacije, imajo pravico do enakega pravnega varstva. Vsi imajo pravico do enakega varstva pred sleherno diskriminacijo, ki bi kršila to Deklaracijo, kakor tudi pred vsakim ščuvanjem k takšni diskriminaciji.

13. člen

1. Vsakdo ima pravico do svobodnega gibanja in izbire prebivališča znotraj meja določene države.

2. Vsakdo ima pravico zapustiti katerokoli državo, vključno s svojo lastno, in vrniti se v svojo državo.

15. člen

1. Vsakdo ima pravico do državljanstva.

2. Nikomur se ne sme samovoljno vzeti državljanstvo ali zakonita pravica do spremembe državljanstva.

18. člen

Vsakdo ima pravico do svobode misli, vesti in veroizpovedi; ta pravica vključuje svobodo spreminjati prepričanje ali vero, kakor tudi njuno svobodno, javno ali zasebno izražanje, bodisi posamezno ali v skupnosti z drugimi, s poučevanjem, z izpolnjevanjem verskih dolžnosti, z bogoslužjem in opravljanjem obredov.

Uvod v rasizem in nacionalizem:

Rasizem v resnici pomeni imeti predsodke do ljudi zaradi različne barve kože ali do ljudi drugih narodov. Če si rasist pomeni, da se imaš za superiornega nad pripadniki drugih narodov oziroma druge rase. Rasizem ni isto kot nacionalizem.

Nacionalizem ima več pomenov. Lahko označuje:

- družbeno, politično in kulturno gibanje, ki je povezano z nastankom nacije in nacionalne države. V tem pomenu ga je mogoče opredeliti kot ideologijo, ki temelji na prepričanju, da ljudstvo s skupnimi značilnostmi, kot so jezik, veroizpoved ali etničnimi koreninami predstavlja ločeno politično skupnost.
- ideološko-politični izraz hegemonističnih teženj v razvitem kapitalizmu, pri čemer je izpostavljena dimenzija nadvlade ene nacije nad drugo. Bolj pogosta je prva opredelitev.

Izvor rasizma je povezan z kolonializmom, etnocentrizmom in ksenofobijo. Rasizem temelji na predsodkih o rasnih razlikah med ljudmi, izraža pa se v vedenju, diskriminaciji in dejanjih. Rasne razlike se nanašajo na biološke (fiziološke) razlike med ljudmi.

Zgodovina rasizma in nacionalizma:

Mnoge rasistične teorije so v preteklosti skušale dokazati, da se rase med seboj razlikujejo tudi po sposobnostih, inteligenci, moralnih vrlinah in tako dalje. V kolonializmu so ljudje v Evropi prvič prišli v stik z drugimi rasami. Ker so bili kolonisti najbolj razviti med tedanjimi narodi je bilo samoumevno, da so imeli pripadnike drugih ras za manj inteligentne oziroma neinteligentne. Kolonialisti so se posluževali različnih metod za pridobitev ozemlja in oblasti. Tako lahko govorimo o treh temeljnih zvrsteh kolonializma oziroma kolonizacije:

- Prva izhaja iz najbolj brutalnega odnosa do prebivalstva, na katero so kolonialisti naleteli na ozemljih zelenega naseljevanja. Naseljenci so staroselsko prebivalstvo fizično uničili, da bi napravili prostor za novo naselitev. Govorimo torej o genocidu.
- Druga zvrst je manj skrajna in opisuje razmere, ko so osvajalci ali kolonizatorji skušali staroselsko prebivalstvo privoliti k delu v okviru družbenogospodarskega sistema, ki so jim ga vsilili. Uveljavili so lastno ideologijo, uničevali staroselsko kulturo in sisteme vrednot. Ta zvrst je oblika etnocida in je značilna za misijonarsko vneto oziroma vsiljevanje krščanstva.
- Tretji tip sodi nekako med prvi dve. Kolonizirano ljudstvo je kolonialna sila obvladovala s pomočjo najrazličnejših modalitet oziroma usklajevanj v odnosu do družbenogospodarskih in kulturnih sistemov. To je bilo značilno za območja, kamor niso bili usmerjeni tokovi neposrednega evropskega doseljevanja.

(JUŽNIČ, Stane (1980): Kolonializem in dekolonizacija, Založba Obzorja, Maribor.)

Pojem rasizma in rasne diskriminacije:

Rasizem je najtesneje povezan s fašizmom in je neznanstven nauk, ki prenaša biološki in antropološki pojem rase na družbo in razlaga družbeni razvoj z bojem med biološko in kulturno višjimi, čistimi ter manj vrednimi rasami in mešanci. Opora rasizmu so predvsem predsodki, njegovi vzroki pa so največkrat v političnih in gospodarskih interesih.

Rasna diskriminacija je oblika rasizma, ki govori o zanikanju ali omejevanju političnih, gospodarskih in državljanskih pravic kake rase. Diskriminirana rasa nima v nobenem primeru v svojih rokah politične oblasti, čeprav je lahko številčno močnejša in predstavlja večino. Rasna diskriminacija se kaže tudi v brezpravnem položaju koloniziranih narodov in v mnogih zločinih, pokolih, genocid (kot na primer genocid nad Judi,...).

Rase:

Človeške rase ne obstajajo, obstaja pa človeški rod, v katerem so moški in ženske različno obarvani ljudje, veliki ali majhni, vsi pa imajo določene različne in mnogovrstne sposobnosti. Sama beseda rasa nima nobene znanstvene utemeljitve, uporabljali so jo zato, ker so hoteli pretirano poudariti posledice telesnih in zunanjih razlik. Tako nimamo pravice, da bi na osnovi telesnih razlik vrednostno razvrščali človeštvo. Kar pomeni, da obstajajo ljudje, ki so večvredni od drugih ljudi, ki torej sodijo v nižji razred. V ta nižji razred naj bi spadali, v preteklosti bolj kot danes, ljudje z drugačno barvo kože, ženske in invalidi.

Človeštvo se deli na 3 rase oziroma rodove:

1. Evropska bela ali kavkazijska velika rasa oz. rod

- Razširjena je po vseh celinah in pozna več skupin:
  - ◆ Severna svetla skupina: nordidi in paleoevropidi, evropidi na zahodu imajo izstopajoče ličnice (Rusija, Poljska; Balkan in Nemčija)
  - ◆ Srednja kratkoglava skupina: sem spadajo alpidi, dinaridi in armenidi
  - ◆ Južna temnejša in bolj dolgoglava skupina: sem pa spadajo mediteranidi, orientali in indididi

2. Negridna ali črnska velika rasa oz. rod

- Izvira iz tropske Afrike in se je kasneje razširila tudi v Ameriko. Zanja je značilno sledeče: Telesna višina obsega najširšo variacijo človeštva, dolgoglavost je običajna,

Seminarska naloga pri predmetu Psihologija

pigmentacija je najmočnejša do temno rjave barve, ljudje imajo širok nos in ustnice, lasje so zviti in kodrasti, medenica običajno ozka, manj razvita meča in slabši obok stopala. Sem spadajo etiopidi, sudanidi, nilotidi, bantuidi, pigmidi, melanezidi.

3. Mognolidna ali rumena velika rasa oz. rod

- Razširila se je iz osrednje Azije na Malajski arhipel in v Ameriko. Zanja je značilno, da je telesna višina variabilna, v povprečju je nižja od celotnega povprečja človeštva, spolni dimorfizem je manj poudarjen, slaba poraščenost, barva kože rumenkasta do rdeče rjava, temno rjave oči, togi temni lasje, majhen nos. Vanjo spadajo sinidi, tunigidi, sibiridi, eskimi, indianidi.

Rasizem in njegove komponente:

Rasizem je precej razširjen način obnašanja, ki je skupen vsem družbam in je v določenih deželah postal nekaj vsakdanjega, saj se včasih zgodi, da se ga ljudje sploh ne zavedajo več. Pomeni nezaupanje ali celo prezir do oseb z drugačnimi telesnimi in kulturnimi značilnostmi od naših. Človek je na splošno nagnjen k nezaupanju do nekoga, ki je drugačen od njega.

Otroci po naravi sami od sebe niso rasisti, saj se otrok ne rodi kot rasist. Če mu starši ali njegovi bližnji niso vcepili rasističnih predstav potem ni razloga da bi sploh kdaj postal rasist. Posameznik pa lahko res postane rasist, vendar je vse odvisno od tega kakšno vzgojo dobiš in kako gledaš na drugačnega.

Drugačnost je nasprotje od podobnosti in enakosti. Prava drugačnost, ki jo opazimo, je drugačnost po spolu. Moški se čuti drugačnega od ženske in obratno. Sicer pa je drugačen tisti, ki ima drugačno barvo kože, druge običaje in vero in ki govori drug jezik, ima drugačne praznične navade in podobno. Drugačnost se velikokrat kaže že v telesnem videzu.

Rasist je tisti, ki se ima za boljšega ali večvrednega od nekoga, ki je drugačen od njega, pri tem pa se izgovarja na drugačno barvo kože ali jezik. Rasist je nekdo, ki misli, da vse, kar je preveč drugačno od njega, ogroža njegov mir. Lahko ima rad druge jezike in se jih lahko tudi nauči, mogoče zaradi tega ker jih potrebuje pri svojem poklicu, ampak še vseeno lahko ima odklonilno mnenje o ljudstvih, ki te jezike govorijo.

Rasisti se običajno bojijo tistih, katerim niso podobni. Je nekdo, ki ima več vrednostni ali manj vrednostni kompleks. Praviloma velja, da vsak človek potrebuje varnost. Običajno se boji tistega, ki ga ne pozna, še posebej če je ta tujec revnejši od njega.

Vsakdanjost rasizmov:

Vsakdanji rasizmi zahtevajo listo založenih obnašanj, zahtevajo pa tudi dvojne standarde in dvojno moralo. Tisto, kar je moralno za eno skupino ljudi, ne velja nujno moralno tudi za drugo skupino ljudi. Tisto, kar je zaželeno obnašanje za eno osebo, je prepovedano drugi.

Vsakdanji rasizem je torej proces, ki se kreira vsak dan skozi prakso vsakdanjega življenja. Je produkt. Je produkt repetitivnih praks, prav te pa ustvarjajo socialne strukture.

Rasizem se običajno deli na:

- Individualnega
- Institucionalnega

INDIVIDUALNI RASIZEM je v tej delitvi izraz osebne negativne naravnosti do določene skupine ljudi, ki se do skupin, ki se jim izvorno pripisuje manjvrednost, lahko izrazi na prikrite ali bolj očitne načine. Lahko pa gre tudi za način odkrite agresije. Vendar pa individualni rasizem sploh ne more obstajati brez skupinskega rasoidnega diskurza, ki ves čas prikrito tli, v trenutku ko pa ga ljudje potrebujejo, se prikrade na dan. Rasizem je vedno manifestacija in aktiviranje skupinske moči, pa naj gre za ostanke zgodovine ali pa za rutinske prakse vsakdanjega življenja.

INSTITUCIONALNI RASIZEM se nanaša na bolj ali manj prikrito zatiralsko naravnost institucij do ljudi, ki so jim pripisane manjvredne lastnosti.

Ne glede na to, ali bo beli človek aktiviral svoje rasistične potenciale do temnopoltih ljudi ali ne, participira v rasizmu že s tem, da je del skupine, ki ima v lasti večjo količino moči kot jo imajo temnopolti ljudje. Dominantna skupina strukturno profitira od rasizma, ne glede na to, ali vsi njeni člani rasizem sprejemajo ali ne. Več kot ima oseba dostopa do vzvodov moči, večje so posledice njene rasistične prakse. Več kot imajo osebe dostopa do znanja o naravi dominacije, večja je njihova odgovornost za posledice njihovih praks.

Tako da je vsakdanji rasizem tudi integracija individualnega in institucionalnega rasizma v vsakdanje situacije prek različnih praks ter prek aktiviranja obstoječih razmerij oblasti. Ko se rasistična pojmovanja in akcije infiltrirajo v vsakdanje življenje in postanejo del reprodukcije sistema, začne sistem reproducirati vsakdanji rasizem.

Ali se da rešiti rasizma:

Pri rasizmu ne obstajajo t.i. naravne rešitve, ki jih zagovarjajo rasisti. Obstajajo samo umetne rešitve, ki pa niso rešitve, ampak so poskusi spreminjanja družbenih odnosov. Ampak ti poskusi so v resnici konzervativni in družbeni odnosi se skozi ne spreminjajo ampak se prav ohranjajo. Rasizem je zato konzervativen poskus, da do družbenih sprememb ne bi prišlo. Tako ne preseneča ugotovitev, da je rasizem iznajdba srednjega razreda.

Danes živimo v neorganskem svetu, v katerem ne vladajo naravni ali kozmični redi, ampak vladajo umetni modeli, ki pa nujno proizvajajo tudi stereotipe in predsodke. Vladavina modelov pomeni, da antisemiti ne smejo izgubiti judov, saj potem tudi njih ne bi bilo. Isto velja za psihiatre ki ne smejo izgubljati pacientov saj bi potem lahko bolnišnice zaprli. Razvite kulture morajo poznati primitivne, saj brez njih ne bi bile razvite in napredne. Učitelji bodo zato še naprej potrebovali neumne učence, beli ljudje črnice, srednji razred bo potreboval naravne hierarhije, mišičasti moški pa nežne in krhke ženske.

Torej, problem rasizma ne moremo rešiti kar tako, in dokler bomo ohranjali modele, skozi katere se modelirajo ljudje in ustvarjajo tujci, bomo problem še težje rešili. Rasizem bi lahko rešili samo s preobratom. Šele ko bi postali tujci sebi, bi lahko zaživel demokratično in solidarno življenje. Tako tudi obilja ne bi več potrebovali, ker bi postali asketi.

Da bi se problem rasizma rešil, bi moral vsak sleherni človek sam pri sebi malce razmisliti in če bi se dovolj globoko poglobil v razmišljanje bi mogoče spoznal, da to, kakšna kri nam teče po žilah in kakšne barve je naša koža, konec koncev pač ni tako pomembno. Pomembno je to, da bi lahko potem vsi skupaj živeli v mirnem in do vseh ljudi bolj prijaznem svetu.

Dve osebi, ki sta pripomogli k izboljšanju problematike rasizma:

Mahatma Gandhi: Rodil se je v Indiji z imenom Mohandas Karamchand Gandhi. Pozneje je postal znan kot Mahtma, kar pomeni »velika duša«. V Londonu je študiral pravo in postal odvetnik. Bil je vegetarijanec in je o tem napisal nekaj knjig. Svoje delovanje je začel leta 1893 v Južni Afriki, kjer se je boril proti rasni diskriminaciji Indijcev. Leta 1913 so ga zaprli, ko je vodil protestni pohod indijskih rudarjev v Južni Afriki. Med prvo svetovno vojno se je vrnil v Indijo. Po vojni je deloval v indijskem nacionalnem kongresu in v gibanju za neodvisnost Indije. Postal je svetovno znan z uveljavljanjem politike državljanske neposlušnosti, prostestnega postenja (gladovne stavke) in pasivnega ter nenasilnega odpora in je bil zaradi tega večkrat zaprt (vsega skupaj je preživel več kot 2300 dni v zaporu). Leta 1922 je bil obsojen na 6 let zapora, vendar so ga po dveh letih izpustili. Leta 1924 se je 21 dni postil za enotnost muslimanov in hindujcev. Ena najbolj osupljivih akcij je bil »solni marš« leta 1930, ko je vodil več tisoč ljudi skoraj en mesec do morja, da so si nabrali svojo sol, da ne bi plačali solnega davka. Leta 1933 se je 21 dni protestno postil proti britanskemu zatiranju v Indiji. Leta 1939 se je protestno postil proti avtorskemu zakonu v Indiji. Med drugo svetovno vojno je še intenzivneje zahteval neodvisnost Indije. Leta 1942 so ga ponovno zaprli za 2 leti. Boril se je za sožitje med hindujci in muslimani in je nasprotoval odcepitvi Pakistana. Leta 1948 ga je med vodenjem molitvenega shoda umoril hindujski skrajnež.

Mahatma Gandhi je bil zagovornik resnice, nenasilja (ahisma), vegetarijanstva. Pravi je, naj prehrana zadosti samo minimalne potrebe telesa. Mnogokrat je uporabljal protestno postenje in nenasilni pasivni odpor (Satyagraha) kot učinkovito politično orodje. Leta 1915 je v zahodni Indiji ustanovil Satyagraha ašram. En dan na teden je preživel v tišini (tisti dan je komuniciral le s pisanjem na papir). Po vrnitvi iz Južne Afrike, kjer se je izkazal kot uspešen odvetnik, se je odrekel obleki, ki je predstavljala premožnost in uspeh. Izbral si je tako obleko, da bi ga lahko sprejel tudi najbolj reven Indijec. Bil je proti konvencionalni vzgoji in je menil, da se otroci najbolje učijo od staršev in od družbe. Gandhi je bil petkrat nominiran za Nobelovo nagrado za mir, vendar mu je niso nikoli podelili, kar je odbor za Nobelove nagrade desetletja po njegovi smrti tudi javno obžaloval.

Martin Luther King: Tako njegov oče kot ded sta bila duhovnika v Ebenezerjevi baptistični cerkvi v Atlanti, kjer je pozneje tudi sam služil kot pastor ob očetu. Šolal se je na Kolidžu Morehouse (Morehouse College), Crozerjevem teološkem seminišču in na bostonski univerzi, leta 1953 se je oženil z Coretto Scott.

Leta 1955, ko je bil pastor v baptistični cerkvi na Dexterski aveniji v Montgomeryju v Alabami, so aretirali neko črnko, Rosa Parks po imenu, ker se ni hotela premakniti v zadnji del avtobusa, ki je bil namenjen črncem. Mladi pastor se je nenadoma znašel na položaju voditelja bojkota avtobusov, ki je sledil dogodku. Dosegel je ukinitve ločenih oddelkov na avtobusih in si v jasnosti ustvaril sloves bojavnika za socialno pravičnost. Kot predsednik Konference voditeljev kristjanov Juga se je spustil v odločilen boj za državljanske pravice, s katerimi so črnici prodobili več kot v vseh prejšnjih tristoletih letih.

Ključ Kingovega uspeha je bila njegova krščanska zavzetost. Vzgojen je bil v črnski evgaličanski tradiciji, v duhu socialnega evangelijskega gibanja in je videl v krščanstvu silo, ki lahko preobrazi ne le posameznika ampak vso družbo. S svojo kombinacijo Jezusovega

Seminarska naloga pri predmetu Psihologija

sporočila (ljubite svoje sovražnike) in ghandijevske metode (nenasilnega odpora) je gibanje za pravice črncev filozofsko in strateško utemeljil. Uporaba nenasilja kot sredstva za doseganje socialne pravičnosti v družbi je bila vseč tako črnem kot belcem.

V trinajstih letih, kolikor je vodil gibanje za državljanske pravice, je King slavil zmago za zmago, ne da bi se enkrat samkrat zatekel k nasilju. Svojim belim nasprotnikom je sporočal: »Vaši sili, s katero nam prizadevate trpljenje, bomo kljubovali s svojo močjo, s katero to trpljenje lahko vzdržimo. Vaše fizično nasilje bomo prestrezali z močjo duše. Počnite z nami, kar vas je volja, mi pa vas bomo še naprej ljubili...« Njegovo sporočilo in metoda sta zaslovela po celem svetu in leta 1964 je dobil nobelovo nagrado za mir.

Martinu Luthru Kingu je leta 1968, ko je bil star devetintrideset let vzela življenje krogla iz puške ubijalca. Čeprav je postal žrtev sovraštva, je svetu zapustil svoje prepričanje in mu dokazal, kako močna je ljubezen nad sovraštvom.

Pojav različnih društev ki zagovarjajo tezo, da so nekateri ljudje manj vredni:

Ku Klux Klan: (izvirno angleško Ku Klux Klan; ime je nastalo iz grške besede za krog, kyklos, in besede klan) je tajna politična združba, ki so jo rasistični belci na jugu ZDA ustanovili po zmagi severnih držav v ameriški državljanski vojni in osvoboditvi sužnjev. Prvi klan je bil organiziran v mestu Pulaski, v zvezni državi Tennessee 24. decembra 1865. Organiziralo ga je šest bivših generalov vojske južnih držav ZDA (Confederate States of America).

Dejavnosti klana so bile kmalu uperjene proti reformam nove vlade, ki je prišla v južnih državah na oblast leta 1867. Člani klana so vlado smatrali kot sovražno in zatiralno.

Verjeli so tudi v prirojeno manjvrednost črncev. Oblečeni v bele kute s koničastimi kapucami, so kukluksklanovci terorizirali črno prebivalstvo. Tako so jih hoteli odvrniti od tega, da bi volili in s tem uveljavljali politične pravice. Včasih pa ni ostalo le pri zatiranju, temveč so svoje žrtve pretepali, pohabljali ali celo morili. Te »dejavnosti« so člani klana opravičevali z nujnimi merili za zaščito bele nadvlade in nedotakljivosti belih žensk.

V klanu so bili dobrodošli beli domačini (Američani) protestantske vere, stari 16 ali več let. Cilj kukluksklana je bil ohranjanje prevlade belcev z nasiljem.

Po več reorganizacijah se od leta 1953 imenuje Supreme Kingdom (Božje kraljestvo). Za to gibanje je značilna hierarhična ureditev, obredni simboli (ognjeni križ) in oprava (bela kuta s koničasto kapuco). Znova je dejaven predvsem med kampanjo za državljanske pravice v 60. letih in je odgovoren za številne bombne napade in uboje v tistem obdobju.

Blood and Honour: začetki segajo nazaj v Veliko Britanijo leta 1977 z ustanovitvijo Anti-Nazi League's Rock Against Racism (anti naci rock liga proti rasizmu). Kot odgovor na to dejanje je bil ustanovljen Rock Against Communism movement (z rockom proti komunizmu) in leta 1980 punk rock band Screwdriver (izvijač). Bila je prva skupina, ki so ji v kratkih presledkih sledile še druge. Vse skupine vključno z skrewdriverji so zagovarjale mišljenje, da je bela rasa več vredna oziroma da bi država morala skrbeti za svoje državljane, ne pa za priseljence. Ustanovitelj Blood and Honour je Ian Stuart, britanec. B&H organizacija se deli na divizije katere se delijo na enote. Vsaka država ima eno divizijo, ki omogoča sodelovanje med enotami.

Rasni zločini:

Apartheid: Apartheid v afriškem in angleškem jeziku pomeni ločitev. Je rasna politika v Južnoafriški republiki, najostrejša oblika rasne diskriminacije in odrekanja pravic v gospodarskem in političnem življenju, to imenujemo veliki apartheid. Apartheid pa sega tudi v človekovo intimno življenje (mali apartheid). Apartheid je bil uzakonjen od leta 1948. Cilj politike apartheida je bil doseči in zagotoviti politično in gospodarsko prevlado bele manjšine (Burov) nad večinskim prebivalcem (črnci). Prva znamenja krhanja stroge politike ločevanja so se začela kazati 1985, julija 1991 pa je vlada predsednika W. De Klerka doončno odpravila segregacijsko zakonodajo.Nova ustava iz leta 1993 zagotavlja enakopravnost vseh državljanov. Na splošnih volitvah aprila 1994 je sodelovalo tudi večinsko črnsko prebivalstvo.

Holokavst: je sistematični genocid različnih etničnih, verskih, narodnih in posvetnih skupin, ki ga je izvajala nacistična Nemčija med drugo svetovno vojno. Začel se je v letu 1941 in je trajal vse do leta 1945.

Glavni cilj holokavsta je bilo iztrebljenje evropskih Judov, kar so nacisti imenovali *Končna rešitev judovskega vprašanja*. Kot najpogostejše število judovskih žrtev se pojavlja 6 milijonov, čeprav zgodovinarji previdevajo, da se točna številka giblje nekje med petimi milijoni pa vse do 6,5 milijona žrtev. Ostale skupine poleg Judov so nacisti imeli za nezaželjene. To so bili posebno Poljaki, Slovani, Romi, Jehove priče, umsko ali telesno prizadeti ter homoseksualci. Tudi njih so mučili, preganjali in morili, zato se končno število žrtev na račun tega še mnogo poveča, a ga ni moč natančno ugotoviti zaradi pomanjkanja dokazov. Obstaja tudi politično vprašanje o vključitvi teh skupin med žrtve holokavsta. Predvidevanja glede celotnega števila žrtev se sicer gibljejo med petimi in 26 milijoni.

Mučenje in pobijanje zapornikov se je izvajalo v koncentracijskih ter uničevalnih taboriščih, posejanih po vsej Evropi. Pogosto so za izvajanje množičnih usmrtitev uporabljali strupene pline. Eden takih plinov je bil Zyklon B.

Genocid Židov se imenuje *Shoah*, genocid ciganov pa *Porajmo*

Predsodki in stereotipi:

Pri stereotipih gre za proces pripisovanja lastnosti ljudem na osnovi njihove skupinske pripadnosti, ne na osnovi individualnih značilnosti in posebnosti. To vodi do dveh tipičnih in dokaj usodnih napak v pripisovanju:

- če zaznavamo in ocenjujemo ljudi na osnovi njihove skupinske pripadnosti, jih tipično obravnavamo tako, da so bolj podobni članom svoje skupine in bolj različni od članov drugih skupin, kot v resnici so;
- zaznavanje skupin je nujno pristransko in diskriminatorno; nagnjeni smo k prepričanju, da je skupina, ki ji pripadamo, boljša, kot tista, ki ji ne pripadamo.

Stereotipi spodbujajo družbene predsodke. Temeljno polje predsodkov je vsakdanji svet ljudi, vsakodnevne interakcije z drugimi in drugačnimi, kot smo »mi«. Predsodki segajo v vsa področja družbenega življenja. Izražamo jih skozi vsakdanji govor, fraze, šale. Najdemo jih v

Seminarska naloga pri predmetu Psihologija

javnem govoru: v medijih, filmih, popularni kulturi, v pravnem diskurzu, v političnih, državnih institucijah, znanosti in kulturi. Kažejo se predvsem v nespoštljivem, nestrpnem, ponižujočim ali prezirljivem odnosu do drugih in drugačnih; do pripadnikov drugih narodov, etničnih skupin, ras, kultur, do oseb z drugačnimi načini življenja, religioznimi, spolnimi usmeritvami.

Dokler gre za vsakdanje situacije, za naše odzive na bežna srečanja z drugimi in drugačnimi ljudmi, se zdijo predsodki nenevarni, nedolžni. Toda predsodki imajo neprijetno lastnost, da hitro postanejo družbeno vezivo množic, ki se širijo kot virusi in lahko okuženost z njimi dobi epidemične razsežnosti. Tedaj se predsodki spremenijo v orodje agresije, linča, opravičilo vsakovrstnih diskriminacij, preganjanja, izganjanja ali prepuščanja ogroženih skupin njihovi »usodi«.

Osnovne niti, ki tvorijo mrežo predsodkov, so že dolgo znane. To so predvsem spolna, etnična, rasna in verska pripadnost ter družbeni status. Prav razlike v spolu oz. spolnih usmeritvah, v pripadnosti določenemu narodu ali rasi, religiji in družbenem statusu, sprožajo največ predsodkov med ljudmi. Prav te razlike so tudi tkivo najmočnejših ideoloških sistemov. To lahko opazimo tudi v ideološkem »modelu človeka«, ki reprezentira sodobne zahodne družbe ter naj bi bil temelj in vzor družbenega napredka modernega sveta. To je moški, zdrav, srednjih let, heteroseksualen, belec, ki pripada zahodni, krščanski, urbani in »liberalni« kulturi ter srednjemu ali višjemu družbenemu razredu. Vse vodilne ideologije v sodobnih razvitih družbah so usmerjene po tem »modelu« človeka. Po teh merilih in razlikah nastaja v sodobnih zahodnih družbah največ predsodkov in, ti so najbolj trdovratni.

Pojma predsodek in diskriminacija v uporabi večkrat zamenjujejo, čeprav se v bistvu nanašata na različne stvari. Predsodek je stališče, skupek prepričanj, ki je utemeljen samo na osnovi posameznikove pripadnosti določeni skupini. Diskriminacija je posebno obnašanje do oseb oz. različna obravnava oseb zaradi njihovih posebnosti, ki so označene kot drugačne, in zaradi njihove pripadnosti »označenim« skupinam.

EMPIRIČNI DEL:

Hipoteze:

1. Veliko nestrpnosti do tujcev ali pripadnikov drugih narodov je zaradi odmevnih škandalov v medijih.
2. Mlajša generacija izkazuje večjo multikulturalnost.
3. Večina mladih ima dobre izkušnje z pripadniki drugega naroda.
4. Mladi vedo veliko o rasizmu in nacionalizmu.
5. V Sloveniji se rasni predsodki umikajo predsodkom do homoseksualcev in HIV bolnikov.

Metoda:

Za vzorec sem izbral dijake med 16 in 20 letom. Razmerje med fanti in puncami je približno 50-50. Spraševal sem jih o odnosu in znanju, ki ga imajo o rasizmu in nacionalizmu. Vprašanje so moja lastna, z njimi sem poskušal pridobiti odgovore na hipoteze.

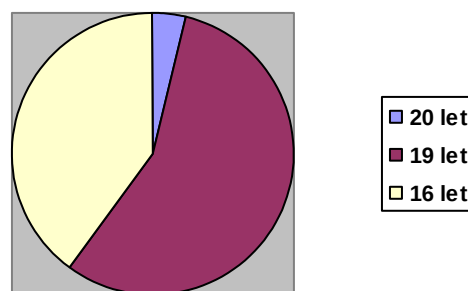
Rezultati in interpretacija:

Anketiranih je bilo 50 mladostnikov med 15 in 20 letom. 28 jih je bilo starih 19 let, 2 sta bila stara 20 let, 20 jih je bilo starih 16. Od tega je bilo anketiranih 25 moških in 25 žensk.

Starost v letih	Število	Struktura v %
16 let	20	40,00
19 let	28	56,00
20 let	2	4,00
Skupaj	50	100,00

Graf 1:

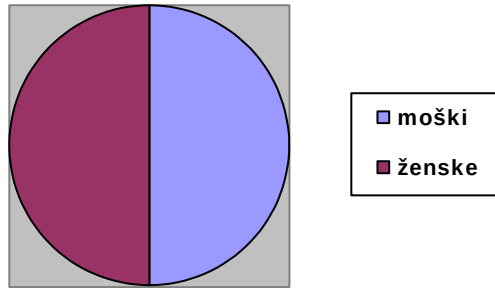
Starost:

Spol	Število	Struktura v %
Moški	25	50
Ženske	25	50
Skupaj	50	100,00

Graf 2:

Spol:

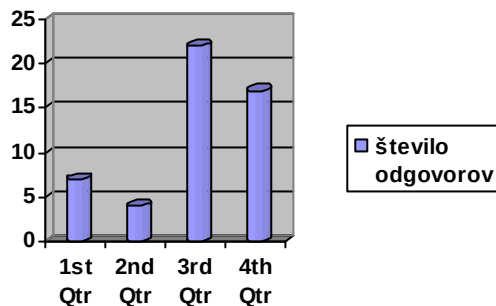

Hipoteza: Veliko nestrpnosti do tujcev ali pripadnikov drugih narodov je zaradi odmevnih škandalov v medijih.

6. Zaradi odmevnih dogodkov v medijih (afera Ambrus, napad na Belino) si spremenil/a svoje mnenje do tujcev.

Drži	včasih drži	redko drži	Ne drži
1	2	3	4

Vrsta težavnosti	Število odgovorov	Struktura v %
1	7	14,00
2	4	8,00
3	22	44,00
4	17	34,00
Skupaj	50	100,00

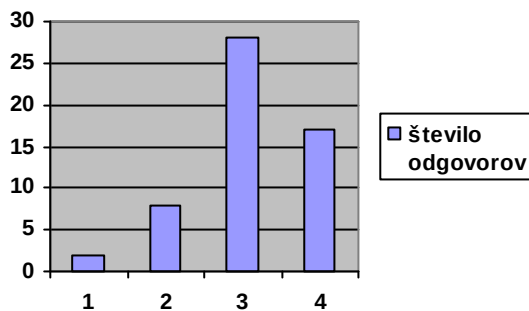
Na trditev ' Zaradi odmevnih dogodkov v medijih (afera Ambrus, napad na Belino) si spremenil/a svoje mnenje do tujcev. ' jih je dobra tretjina **34%** odgovorilo da to ne drži. Kar **44%** jih je odgovorilo da to redko drži. **14%** jih je odgovorilo da to drži in **8%** jih je odgovorilo da to včasih drži. Dobljeni rezultati kažejo na to, da večina ni spremenila svojega mnenja zaradi škandalov v medijih.

Seminarska naloga pri predmetu Psihologija

7. Svoje mnenje o količini nestrpnosti do tujcev, si ustvarjaš na podlagi informacij, ki jih izveš v medijih.

Drži	včasih drži	redko drži	Ne drži
1	2	3	4

Vrsta težavnosti	Število odgovorov	Struktura v %
1	2	4,00
2	8	16,00
3	28	56,00
4	17	24,00
Skupaj	50	100,00

Na trditev ' Svoje mnenje o količini nestrpnosti do tujcev, si ustvarjaš na podlagi informacij, ki jih izveš v medijih ' jih je **24%** odgovorilo, da to ne drži. Kar **56%** jih je odgovorilo da to redko drži. Samo ena petina **20%** jih je odgovorila da to drži ali pa drži včasih. Če sklepamo glede na prejšnje vprašanje ugotovimo, da ta hipoteza ne drži.

Hipoteza: Mlajša generacija izkazuje večjo multikulturalnost.

1. Starejši vrstniki imajo več predsodkov kot ti.

Drži	včasih drži	redko drži	Ne drži
1	2	3	4

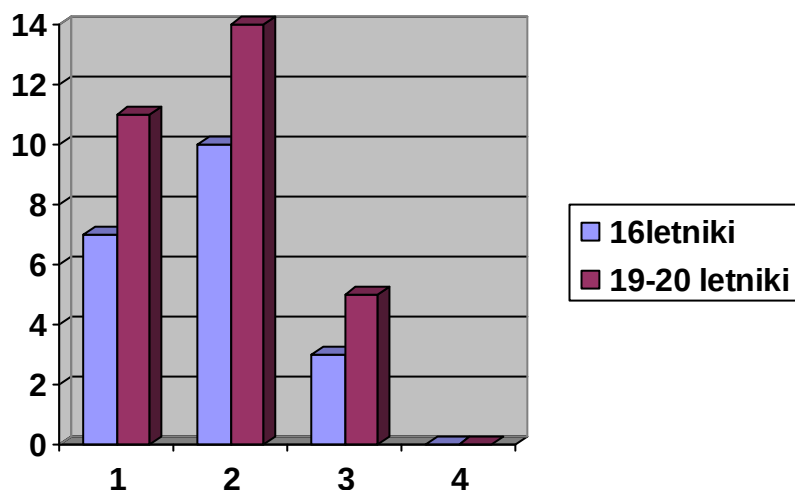
19-20 let:

Seminarska naloga pri predmetu Psihologija

Vrsta težavnosti	Število odgovorov	Struktura v %
1	11	36,66
2	14	46,66
3	5	16,66
4	0	0,00
Skupaj	30	100,00

16 let:

Vrsta težavnosti	Število odgovorov	Struktura v %
1	7	35,00
2	10	50,00
3	3	15,00
4	0	0,00
Skupaj	20	100,00

Kot lahko vidimo pri mladih 19-20 let jih je **36,66%** izjavilo da to drži. **46,66%** jih trdi da to drži včasih, **16,66%** jih trdi da redko drži in **0%** da to ne drži.

Pri mladih starih 16 let je situacija podobna. **35,00%** jih trdi da to drži, **50,00%** jih trdi da to drži včasih in **15,00%** jih trdi da to redko drži. Ponovno ni nobenega ki bi trdil, da to ne drži.

Seminarska naloga pri predmetu Psihologija

Pri obeh generacijah vidimo podobne rezultate, zato lahko sklepamo, da se generacije z letniki spreminjajo. To samo potrjuje mojo hipotezo. Glede na rezultate lahko zaključimo, da je hipoteza pravilna.

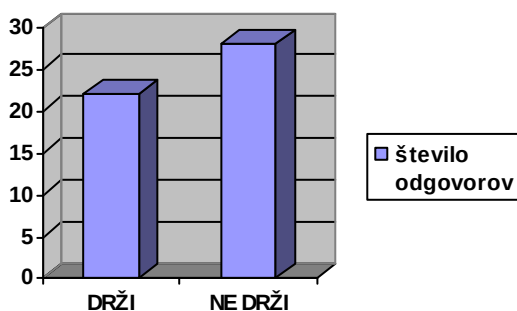
Hipoteza: Večina mladih ima dobre izkušnje z pripadniki drugega naroda.

1. Še nikoli nisi imel/a slabe izkušnje z pripadniki drugih narodov ali verstev.

DRŽI

NE DRŽI

Vrsta bolezni	Število odgovorov	Struktura v %
DRŽI	22	44,00
NE DRŽI	28	56,00
Skupaj	50	100,00

Kot lahko vidimo sta trditvi približno 50-50. Da to drži, se je strinjalo 22 dijakov in dijakinj (**44,00%**). Da pa to ne drži, se je izreklo 28 dijakov in dijakinj (**56,00%**).

2. Še nikoli nisi slišal, da bi se komu zgodila krivica zaradi priseljencev.

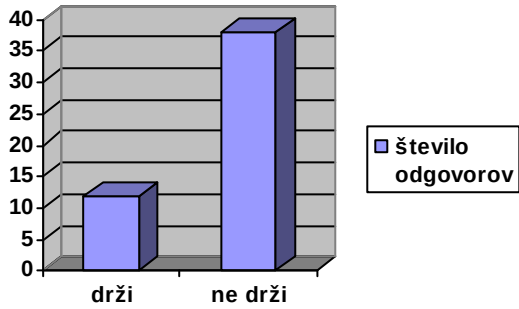
DRŽI

NE DRŽI

Vrsta bolezni	Število odgovorov	Struktura v %
DRŽI	12	24,00
NE DRŽI	38	76,00
Skupaj	50	100,00

Seminarska naloga pri predmetu Psihologija

24% se jih je izreklo, da to drži; kar 76% pa se jih je izreklo, da to ne drži.

Če gledamo obe vprašanji, nam postane jasno, da je kar slabih 2 tretjini dijakov in dijakinj imelo ali slišalo za koga, ki je imel slabe izkušnje z priseljenci. Raziskava je pokazala da moja hipoteza v tem primeru ne vzdrži, kar je presenetljivo če pogledamo hipotezo, ki trdi, da so mladi vedno bolj multikulturni.

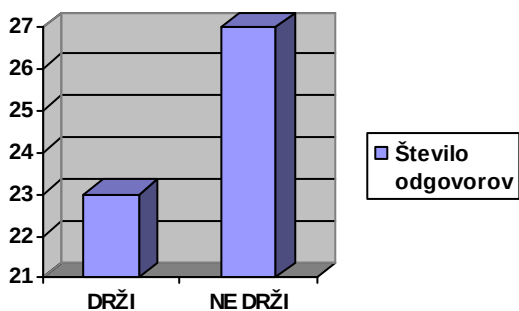
Hipoteza: Mladi vedo veliko o rasizmu in nacionalizmu.

10. Nacionalizem pomeni, da ne maraš tujcev.

DRŽI

NE DRŽI

Vrsta bolezni	Število odgovorov	Struktura v %
DRŽI	23	46,00
NE DRŽI	27	54,00
Skupaj	50	100,00

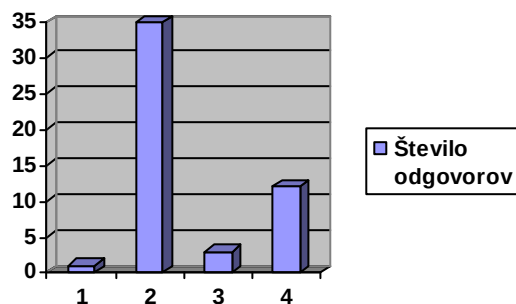
Seminarska naloga pri predmetu Psihologija

Na trditev da nacionalizem pomeni sovražiti tujce je 23 dijakov **46,00%** odgovorilo, da to drži, 27 dijakov **54,00%** pa, da to ne drži. Ker sem že v teoretičnem uvodu razjasnil, da nacionalizem tega ne pomeni, odgovori kažejo, da kar **46,00%** dijakov ne pozna pravega pomena nacionalizma.

11. Ljudje, ki so imeli težave v otroštvu z pripadniki drugih narodov, postanejo rasisti.

Drži   včasih drži   redko drži   Ne drži
1   2   3   4

Vrsta težavnosti	Število odgovorov	Struktura v %
1	1	5,00
2	35	70,00
3	3	6,00
4	12	24,00
Skupaj	50	100,00

1 dijak je odgovoril, da to drži. 35 dijakov in dijakinj je odgovorilo da to včasih drži, 3 anketiranci so odgovorili da to redko drži, 12 pa jih je odgovorilo da to ne drži.

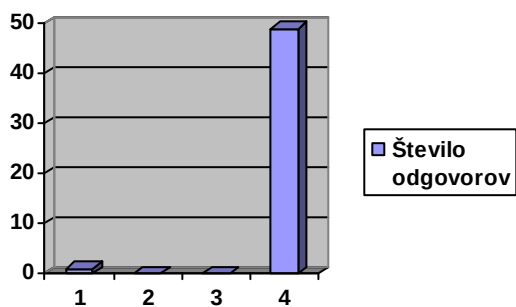
Struktura je sledeča: drži **5%**, včasih drži **70%**, redko drži **6%** in ne drži **24%**.

Moje vprašanje je pokazalo, da mladi verjamejo, da se težave v otroštvu pokažejo v nadaljnem življenju. To pomeni, da je zelo velika verjetnost, da nekdo lahko postane rasist, če je imel v preteklosti težave s pripadniki drugih narodnosti ali verstev.

Prosimo, če lahko za spodnje trditve izrazite stopnjo strinjanja s trditvijo na ta način, da obkrožite eno od števil od 1-4, pri čemer 4 pomeni, da se s trditvijo sploh ne strinjate oz. trditev sploh v vašem primeru ne drži, medtem ko 1 pomeni, da se s trditvijo v celoti strinjate oz. za vas trditev v celoti drži.

12. Rasizem je slab

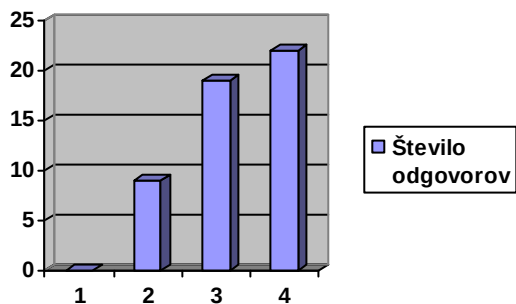
	1	2	3	4
Vrsta težavnosti				
1	1			
2		0		
3			0	
4				49
Skupaj				50
				100,00

13. Nacionalizem je dober

1 2 3 4

	1	2	3	4
Vrsta težavnosti				
1	0			
2		9		
3			19	
4				22
Skupaj				50
				100,00

Noben dijak ali dijakinja se ni opredelil/a da trditev, da je nacionalizem dobra stvar in da zanj velja. Devet dijakov in dijakinj se s to trditvijo strinjalo, vendar ne v celoti. 19 dijakov in dijakinj se s to trditvijo ne strinjajo v celoti, 22 dijakov pa se s to trditvijo popolnoma ne strinja.

Seminarska naloga pri predmetu Psihologija

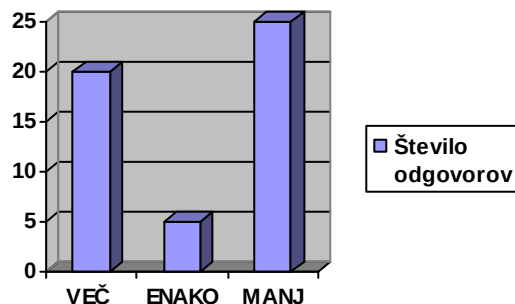
S temi vprašanji sem dokazal, da je hipoteza, da mladi vedo veliko o rasizmu in nacionalizmu, pravilna. Velika večina vprašanih se zaveda, da je rasizem slaba stvar, ter da nacionalizem ni dobra stvar. Manjši problem jim samo predstavlja pojem nacionalizem, saj jih kar nekaj ne pozna točne definicije.

Hipoteza: V Sloveniji se rasni predsodki umikajo predsodkom do homoseksualcev in HIV bolnikov.

13. Ali imajo dandanes bolniki z virusom HIV več problemov z družbo kot priseljenci?

1. Več.
2. Enako
3. Manj

Vrsta težavnosti	Število odgovorov	Struktura v %
1	20	40,00
2	5	10,00
3	25	50,00
Skupaj	50	100,00

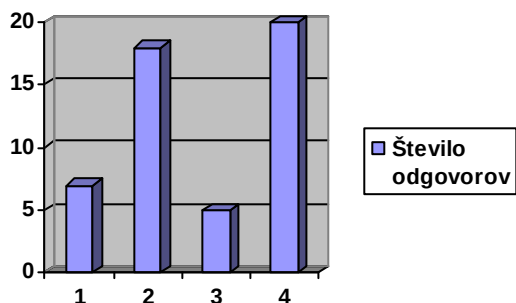
Polovica (50%) vprašanih trdi, da imajo oboleli z virusom HIV manj težav z družbo kot priseljenci. 45% ali 20 vprašanih pa pravi, da temu ni tako. Samo 5% pa jih misli, da imajo enako problemov.

9. V Sloveniji je več predsodkov do homoseksualnih kot do ljudi drugačne barve.

Drži	včasih drži	redko drži	Ne drži
1	2	3	4

Seminarska naloga pri predmetu Psihologija

Vrsta težavnosti	Število odgovorov	Struktura v %
1	7	14,00
2	18	36,00
3	5	10,00
4	20	40,00
Skupaj	50	100,00

14% vprašanih trdi, da je več predsodkov do homoseksualnih kot do ljudi drugačne barve. **36%** jih to trdi včasih, **10%** jih pravi da to redko drži, **40%** pa jih pravi da to ne drži.

Moja raziskava kaže, da imajo oboleli z virusom HIV in homoseksualci približno enako problemov kot ljudje drugačne barve. Raziskava je tudi pokazala, da je do obolelih z virusom HIV ter homoseksualcev manj predsodkov, kot do ljudi drugačne barve.

Sklep:

Od petih hipotez ki sem jih postavil, dve nista bili potrjeni. To sta: **Večina mladih ima dobre izkušnje z pripadniki drugega naroda in Veliko nestrpnosti do tujcev ali pripadnikov drugih narodov je zaradi odmevnih škandalov v medijih.** To sem že pričakoval, ko sem pisal hipoteze, zato me odgovori niti niso tako zelo presenetili. Hipoteze: **Veliko nestrpnosti do tujcev ali pripadnikov drugih narodov je zaradi odmevnih škandalov v medijih, Mlajša generacija izkazuje večjo multikulturalnost, Večina mladih ima dobre izkušnje z pripadniki drugega naroda, Mladi vedo veliko o rasizmu in nacionalizmu in V Sloveniji se rasni predsodki umikajo predsodkom do homoseksualcev in HIV bolnikov;** pa so bile potrjene. Mladi v Sloveniji oz. v okolici Škofje Loke, kjer sem izvajal raziskavo, dokazujejo, da se Slovenija s časoma prilagaja na druge narodnosti in verstva.

Pri moji maturitetni raziskovalni nalogi z naslovom Odnos mladih do rasizma in nacionalizma, sem se veliko naučil o tej temi. Nekateri stvari so me zelo pretresle in osupnile. Pred pisanjem nisem kaj dosti vedel o tem. Sedaj pa se mi zdi, da sem se precej naučil oziroma izobrazil, kar pripomore k moji boljši splošni razgledanosti.

Mislim, da so se z mojo anketo tudi gimnazijci nekaj naučili. Upam tudi, da je bila ali bo anketa vzpodbuda tistim, ki mislijo, da sovraštvo pripelje do dobrih rezultatov.

VIRI:

- 1.Ur. Mirjana Nastran Ule.1999.Predsodki in diskriminacije.Zbirka Alfa 1/99
- 2.Stanič,Barbara.1996.Antisemitizem kot model zatiranja.
- 3.Zaviršek,Darja.1996.Vsakdanjost rasizmov.
- 4.Leskovšek, Vesna.2005.Mi in Oni.
5. http://eumc.europa.eu/eumc/material/pub/ar05/AR05_p1_SL.pdf 2.4.2007
6. Gea št.12, 2000 (apartheid)
7. Dežele in ljudje – Afrika južno od sahare. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1993
8. <http://www.varuh-rs.si/index.php?id=102> 5.4.2007
9. Ule, N.M., ur.(1999): Predsodki in diskriminacije, ZPS, Ljubljana

Priloge:

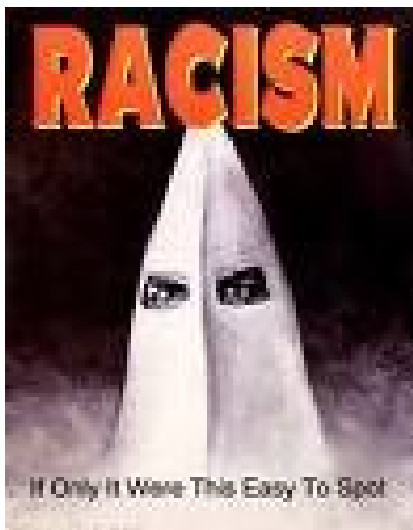
11. Ali imajo bolniki z virusom HIV več problemov z družbo kot priseljenci?

4. Več.

5. Enako

6. Manj

SLIKE:

Seminarska naloga pri predmetu Psihologija

